

Prof. Albert Sič
Gradarska ul. 18
LJUBLJANA
JUGOSLAVIJA

NOVICE

za inozemstvo 25. L. Oglasi, za 1 mm.
višine in širokosti 1 kolone (65 mm):
za trgovske in obrtne oglase 50 stot.,
za osmrtnice, zahvale, poslana, va-
bila L. 1'20, oglase denarnih za-
vodov L. 2'— Mali oglasi: 50 stot.
za besedo, najmanj L. 3'—

poročila 5 L; posamezna štev. 25 stot.

Alli je „Narodni svet“ potreben in mogoč?

Po našem časopisju se še vedno govori o «Narodnem svetu». Zlasti je časopisje goriških strujarjev pričelo trobiti na veliki rog, kako je ustanovitev «Narodnega sveta» neobhodno potrebna in kako da bi bil pravi zločin, če bi se ne ustanovil. Pri tem se je to časopisje pričelo posluževati nove taktike in pravi: za «Narodni svet» ki ga mi predlagamo, se je izrekla tudi velika večina pristašev narodnega vodstva v Trstu, le voditelji so protivni; ter poziva te pristaše, naj se otresejo voditeljev. Pri tem primeru vidimo jasno kake zlobne namene imajo goriški strujarji;

ne skupno delo, ampak razdiralno delo

to je njih peklenski program. Ne sloga, ampak nesloga, kreg, prepir, to si želijo oni. Izrabljajo firmo «Narodnega sveta», da bi razbili naše vrste. Evo, zakaj oni rabijo «Narodni svet» in propagando za njega!

No, pa so lahko potolaženi, ne bo jim uspelo. Naše ljudstvo v vsej pokrajini — in to vsi brez razlike, tudi oni, ki pripadajo goriški strujarski organizaciji — dobro ve, kdo so voditelji našega naroda v Trstu. Vsi ljudje na svetu imamo napake in tudi tržaški voditelji seveda niso brez njih. Toda v pogledu časti in poštenja jim nihče ne more nič očitati. Pri vseh svojih delih in vedno so držali visoko ščit poštenja in morale, osebne in politične.

Ravno v tem pa je

razlika

med našim narodnim in goriškim strujarskim vodstvom. Tam so na četu organizacije med drugim

tudi ljudje, kateri so ob vsaki priliki, ki se jim je zdela primerna, dokazali, da so jim izrazi kakor poštenje in morala deveta briga. Kar je človeku najsvetejšega, so teptali z neverjetnim cinizmom, ne da bi jih pri tem oviiral niti sam obzir do življenjskih skupnih narodnih interesov!

Zato vprašamo: kak hasek, kako korist more prinesiti narodu narodni svet, v katerem bi imeli posredno ali neposredno svojo besedo taki ljudje?

Nobene koristil

Iz tega strujarji lahko razvidijo, zakaj je narodno vodstvo zahtevalo predvsem, da se izvršijo spremembe v osebah, ki vodijo strujarsko stransko in do katerih pošten človek ne more imeti zaupanja.

Med nami in strujarji ni nobenega verskega, ne socialnega vprašanja, kakor si jih oni vedno le zato izmišljujejo, da prikrivajo svoje prave, sebične namene; le eno vprašanje je, ki nas loči in to je moralno vprašanje, vprašanje poštenja.

Rešite to in vse drugo se bo lahko rešilo!

Sicer so pa v naših vrstah mnogi, ki so prepričani, da goriški strujarji zahtevajo narodni svet le zato, ker jih

vest peče

za greh, ki so ga zagrešili s tem, da so v teh težkih časih razbili enotno politično fronto našega naroda, ki je obstojala v edinstveni politični organizaciji, ter da hočejo ta svoj greh sedaj popraviti. Če je res tako, moramo ta njihov prizadevanja le pozdraviti. A pot, ki so si jo izbrali, ni prava. Naj pustijo narodni svet pri miru in pristopijo naj zopet k skupni politični organizaciji. In z odprtimi rokami bomo sprejeli vsakogar, ki je dobre volje!

Po slovanskem svetu

Dogodki na Poljskem

Na Poljskem je prišlo v zadnjem tednu do velikih izprememb. Prva poročila so pravila, da se je vojska uprla in da koraka proti glavni mestu Varšavi, ker hoče strmoglaviti vladu. Povedali smo že v zadnji številki našega lista, da je Skrzynski podal demisijo celokupne vlade in da je novo vlado sestavil Witos. Ljudje pa niso bili z novo vlado preveč zadovoljni, na posebno hud odpor pa je naletela v vojski, kjer ima velik vpliv maršal Pilsudski.

Kdo je Pilsudski?

Maršal Pilsudski je star socialistični organizator in revolucionar. Bil je zmerom na strani delavstva, katero je organiziral in vodil. Ustanovil je delavske bojne organizacije, ki so se pozneje izpremenile v poljske vojne legije. Ruske carske oblasti so pred vojno hudo zatirale Poljake in zato se je Pilsudski v svetovni vojni postavil na stran Nemcev in Avstrijcev. Ko so osrednje vlasti l. 1917 proglasile poljsko državo, je Pilsudski zahteval popolno neodvisnost. Ker so se Nemci tej zahtevi upirali, je Pilsudski pridobil legionarje, da so Nemcem odrekli pokorščino; zato so ga nemške oblasti internirale. Po prevratu, meseca novembra 1918, pa se je Pilsudski povrnil v Varšavo in ljudstvo ga je sprejelo z velikim navdušenjem.

Postal je regent, sklical je narodno skupščino, 23. novembra l. 1918 pa so ga Poljaki izvolili za predsednika republike. Pozneje je postal načelnik generalnega štaba, a ker se je zmerom bolj nagibal na stran socialnih demokratov, je moral koncem l. 1923 zapustiti to mesto.

Proti vladi

Ko je Witos sestavil svojo vlado so socialni demokrati nastopili proti njej. Pilsudskega pa je posebno razburilo to, da je bil za vojnega ministra imenovan general Malczewski, ki je njegov nasprotnik.

Pilsudski je novo vlado ostro napadel v nekem listu, ki ga je pa vlada zaplenila. Zgodilo se je tudi, da so nasprotniki napadli maršalovo vilo. V vojski se je že dolgo nekaj kuhalo, končno pa je tudi zavrelo. Dva armadna zbora sta se zbrala pred glavnim mestom ter se stavila na razpolo maršalu.

Vojska vkoraka v Varšavo

Pilsudski je zahteval, da vlada takoj odstopi, vlada pa ni hotela ubogati. Čete so vkorakale v mesto in zasedle skoro brez prelivanja krvi ves osrednji del mesta, parlament, razna ministrstva, pošto in vse brzojavne urade. Vlada pa se je bila zatekla s svojimi četami v južni del mesta, kjer stoji dvorec predsednika republike. To se je zgodilo v sredo zvečer.

Brat proti bratu

Naslednjega dne so vladne čete pričele napadati vojsko maršala Pilsudskega. Po ulicah se je vnel hud boj, ki je trajal dva dni. Puške in strojnice so pokale, kri je namakala tla. Poljak je klal Poljaka. V Varšavi je divjala meščanska vojna.

Proti večeru je Pilsudski zaukazal svojim četam, naj naskočijo Belvedere. Po okupaciji dvorca so poulični boji ponehali, vlada pa

je zbežala in podala ostavko; demisioniral je tudi predsednik republike Wojciechowski.

Razmere so se kmalu uredile, sestavljena je nova vlada, kateri načeljuje Bartł, Pilsudski pa je postal vojni minister.

Pravi vzroki vstaje

Glavni vzrok zadnje vstaje seveda niso kake osebne zadeve, pač pa težke življenjske razmere, v katerih se sedaj nahaja Poljska, in te težave je v veliki meri večala nebrzdana strast med posameznimi poljskimi strankami. Sloge ni bilo med Poljaki in zato je država gospodarsko propadla. V parlamentu je sedaj nad dvajset strank, ki jih čisto nič drugega ne deli, kot sami osebni spori. Poljska je v zadnji svetovni vojni mnogo pretrpeala; dolga leta je po poljskih krajih divjala vojna. In posledice velikega opustošenja so še danes občutljive v veliki meri. Dosedanje vlade niso znale pomagati kmetu in delavcu pri obnovitvenem delu. Bridko preizkušano prebivalstvo ni bilo z vlado zadovoljno in ko je sedaj Pilsudski stopil k državnemu krmilu, ga je ljudstvo navdušeno pozdravilo, ker pričakuje, da bodo napočili boljši časi.

Priprave za vsekokolski zlet v Pragi.

Kakor pišejo češki listi, bo prihodnji vsekokolski zlet ena največjih telovadnih manifestacij. Od čeških sokolov bo nastopilo 30.000 članov, 17.000 članic, 16.000 dečkov in 16.000 deklic naraščaja, 6000 praških sokolskih dijakov in nastopi torej kakih 90.000 sokolov. Poleg tega pa nastopi tudi mnogo vaditeljev drugih narodnosti.

Prestolnica Praga bo storila vse, da se pokaže pred svetom kot glavno in moderno mesto čehoslovaške republike. Velikansko število delavcev je zaposlenih pri razširjevanju ulic in razpredanju električne mreže. Obala Vltave, mestni park, grad in mnoga druga poslopja bodo sijajno razsvetljena. Uslužbenci, nameščeni pri podjetjih, ki oskrbujejo promet, posejajo posebne tečaje za tuje jezike, tako da se bodo lahko razumeli s tujci, ki bodo prišli v Prago iz vseh krajev sveta. V kratkem bodo otvorene tri nove tramvajske proge. Tramvaj bo v samih dveh urah lahko odpeljal na zletišče 36.000 oseb, avtomobili pa 12.000.

Povodom vsekokolskega zleta se bodo vršile mednarodne tekme vojaških telovadnih šol, katerih se bodo udeležile Anglija, Belgija, Finska, Francija, Japonska, Italija, Jugoslavija, Litvanska, Lotvinska, Poljska, Romunija in Švedska.

Letovišcarstvo.

V časih, ko je postal gospodarški položaj našega ljudstva tako težak in ko se mora loviti vsaka lira, moramo skrbeti, da iztisnemo čim več koristi tudi iz množice letoviščarjev po naših krajih.

Res da imamo, žal, izkušnjo, da velika večina letoviščarjev po naših krajih ne pusti ravno dosti denarja med našim ljudstvom, ker je iz ubožnejših srednjih slojev meščanstva, toda zadovoljiti se moramo i z malim ter izkoristiti vsako priliko. Mnogo pa bo treba storiti še z naše strani, da se izboljšajo prilike stanovanj, vode, živil in drugega v naših vaseh.

Novice iz vsega sveta

V ZRAKOPLOVU PREKO SEVERNEGA TEČAJA.

Zadnjič smo našim čitateljem povedali, kako se letos trije raziskovalci v letalih in v zrakoplovu napotili proti severnemu tečaju in povedali smo tudi, da skušajo ti raziskovalci poleteti preko severnih ledenih krajev iz Severne Evrope v Severno Ameriko in obratno.

Amerikanec kapetan Byrd, je prvi prišel do cilja. 9. maja je poletel od Spitzbergov proti sev. tečaju v svojem velikem letalu «fokkerju», in spremljal ga je njegov tovariš Bennett. Polet je uspel in oba letalca sta se srečno povrnila.

Amundsena, ki se je tačas nahajal na Spitzbergih s svojo zračno ladjo «Norge», je ta Byrdov uspeh gotovo neprijetno preseletil, a stari raziskovalec se je podvizal, da bi ga Byrd spet ne prekosil tudi v poletu preko severnega tečaja v Severno Ameriko, v Aljaško. 11. t. m. je «Norge» odplul iz King's Baya v nepoznane, mrzle kraje. Zrakoplov je v 70 urah preletel kakih 5300 km. Do severnega tečaja je šlo vse gladko. Drugi del potovanja pa je bil hudo naporen, ker so se plasti ledu nabirale na vijakih in na zunanjih delih zrakoplova; led je oviiral letanje in povzročil je tudi razne poškodbe na zrakoplovu.

Radi velikih viharjev in goste megle je zrakoplov izgubil smer, pričeli so divjati silni snežni zameti in potnikom se je že zdelo, da je napočila huda ura. Vendar pa jim je bila sreča mila. Posrečilo se jim je po strašno naporni vožnji, pristati končno v mestecu Tellerju v Aljaski.

Prvi polet preko severnega tečaja je uspel. Med starim in novim kontinentom je bila otvorjena nova pot.

HUDO VREME V SEVERNI ITALIJI.

Te dni je po severni Italiji divjalo strašno vreme. Radi neprestanega deževja so mnoge reke narastle, voda je prestopila bregove, poplavlila obširna polja in povzročila ogromno škodo. Voda je odnesla mnogo živine, veliko množino lesa in drugega blaga. Poljski pridelki so večinoma uničeni, nekatere vasi so poplavljene, mnogo hiš je poškodovanih, promet je ukinjen. Prebivalci so v

mnogih krajih zapustili stanovanja in bežali na prosto.

HUDE PREGLAVICE TURŠKEGA KONZULA.

Kakor znano, je turški poglavar Kemal paša uvedel v Turčiji razne novotarije. Zaukazal je svojim podložnikom, da morajo razpustiti hareme, vpeljati je evropsko modo, prepovedal nošnje fesa in predpisal, da morajo vsi Turki nositi klobuk. Ljudje so se spočetka upirali, celo na vesala so morali nekateri, polagoma pa so se vendarle udali.

Modernistična politika sedanje turške vlade pa je dovedla do zanimivega in zabavnega slučaja. Zabaven pa je ta slučaj samo za one, ki o njem bere, ne pa za tiste, ki ga doživlja; in ta revež je konzul turške republike v Kairu, Muhedin paša, katerega je spravila vlada s svojo naredbo o klobukih v hude škripce. Konzulu je vstop v egiptsko mešajo prepovedan, ker nosi na glavi evropski klobuk, kakor je Kemal paša zaukazal vsem podanikom turške republike. Mož res ne ve, kaj naj bi storil; če se napoti v mešajo s klobukom, ga verniki ne puste vstopiti, če bi se pa napotil s fesom, bi ga turška vlada gotovo odpoklicala.

Kulturno delo italijanskih delavcev-esperantistov.

Skupina delavskih esperantistov (Laborista esperanta grupo) v Genovi je izdala 10.000 izvodov knjige «Dolžnosti človeka», delo G. Mazzinija, prevedeno v esperanto, ter jih razposlala brezplačno vsem esperantistom, društvom itd. po celem svetu. Samo stroški za razpošiljatev znašajo 1600 lir.

Kdaj bodo slovenski esperantisti poskrbeli prevode našega največjega pisatelja-trpina, bojevnika božjega, Ivana Cankarja, ter povedali in pokazali vsemu svetu, da smo sicer majhen narod a da se lahko tudi mi ponašamo z velikimi misleci in geniji!

TEDENSKI PREGLED

Italija. V poslanski zbornici je imel te dni poslanec dr. Besednjak govor, v katerem je orisal vse krivice, ki se nam gode na šolskem polju. Pobijal je Gentilejev šolski zakon, s katerim se je zatrla zadnja mrvica pouka v materinščini. Grajal je postopanje s slovenskim učitelstvom. Večkrat prekinjen od minist. predsednika in drugih je dr. Besednjak na vsako opazko krepko zavrnil. To je bil eden najboljših Besednjakovih govorov v parlamentu. Sicer pa je bilo to za nas pereče vprašanje že od poslancev dr. Wilfana in dr. Stangerja jasno očitano.

V enakem smislu kot dr. Besednjak je govoril tudi nemški poslanec Tinzl, ki je zahteval, da se uvede v vseh šolah drugorodnega prebivalstva zopet materinščina kot učni jezik. Toliko Besednjakov kolikor Tinzlov predlog sta bila odbita.

Jugoslavija. Za razpravo o korupciji je vladalo v vseh krogih veliko zanimanje. Razprava je prišla na dnevni red narodne skupščine v petek 14. t. m. Opozicija, ki je predložila znane interpelacije, je obdolževala Pašičevega sina Radomirja, da je jemal denar, katerega je država namenila v razne svrhe. Pri razpravi so se najprej oglašili k besedi nekateri ministri, ki so povedali, da jim ni znano, da bi bil Radomir Pašič zagrešil vse ono, kar sta mu očitala poslanca Grisogono in L. Davidović, ki sta predložila interpelacije. Govorili so še razni drugi govorniki in seja se zavlekla pozno v noč. Pri glasovanju o prehodu na dnevni red je vlada ostala

v manjšini, ker so radičevci glasovali z opozicijo.

Radi tega je Uzunović predložil naslednjega dne kralju ostavko celokupne vlade. Kralj pa ostavke ni hotel sprejeti, pač pa je Uzunoviću naročil, naj se skuša sporazumeti s HSS. Pogajanja niso trajala dolgo. Radičevci so povedali, da je bil vzrok rezultatu glasovanja v narodni skupščini pravzaprav nespornost. Rekli so tudi, da vztrajajo še nadalje pri politiki sporazuma. In tako se je zgodilo, da je ostalo v bistvu vse pri starem. Uzunović je rekonstruiral svojo vlado, Pavle Radič, minister za agrarno reformo, je izstopil, na njegovo mesto pa je prišel drug poslanec SHS, dr. Šibenik.

Narodna skupščina se bo sestala prihodnjo sredo, 26. t. m.; razpravljala bo o raznih zakonskih načrtih.

Nemčija. Nemški monarhisti ne morejo še pozabiti starega Vilhelma; in v zadnjem času so spet nekaj kuhali in pripravljali. Izdelali so podoben načrt za državni prevrat. Hoteli so zavzeti Berlin in ustoličiti bivšega cesarja Vilhelma. Policija pa je še pravočasno izvohala vso stvar ter je zarotnike spravila pod ključ.

Radi naredbe o rabi državne zastave, o kateri smo zadnjič poročali, je nemški državni zbor izrekel kancelarju Luthru nezaupnico. Vlada je podala ostavko, vendar pa kriza ni dolgo trajala; rešil jo je dr. Marx, ki je prevzel posle državnega kancelarja. Ostali ministri pa so obdržali svoja mesta.

DNEVNE NOVICE

TRŽAŠKI PREFEKT ODLIKOVAN.

Radi velikih zaslug, ki si jih je stekel tržaški prefekt gr. uff. Gasti pri upravljanju tržaške pokrajine, ga je kralj imenoval za velikega častnika reda sv. Mavricija.

BREZ KOMENTARJA

Naši slov. učitelji na deželi so dobili od podrejenih oblastnih neke tiskovine, katere morajo izpolniti in opisati, če so, ali če so bili člani društev: 1. Deutscher Verband; 2. Volksbund; 3. Andreas Hoferbund; 4. Pol. društvo Edinost; 5. Societä scol. slovena (šol. društvo); 6. Družba sv. Mohorja; 7. Lega delle associazioni ginnastiche slovene (Zveza telov. društev); 8. Societä ginnastica Concordia (?).

Človek se spričo tega vpraša: Če ne sme slov. učitelj biti član enega ali drugega navedenih društev — kljub temu, da zakonito obstajajo in niso protidržavna —, katerih drugih društev član lahko postane?

Železniški urniki

15. maja so bili skoro na vseh progah vpeljani novi železniški urniki. Žalibog pa je urnik na nekaterih progah tako neroden, da se občinstvo opravičeno razburja. Tako imamo na pr. na državni progji Trst-Pula vlak, ki odhaja iz Trsta (reci in beri): ob 5. zjutraj, dva vlaka, eden za drugim, ob 12. uri in končno zadnji ob 7. zvečer! Torej oseba, ki hoče odpotovati ob 5. zjutraj mora, če je količjak oddaljena od postaje, vstati že ob 3. in takorekoč zapraviti celo noč. Najhujše pa je, da nimamo od 5. do 12. in od 12. do 7. ure zvečer nobenega vlaka! Zakaj se ne vpelje urnik kakor je bil pred vojno, tako, da smo imeli vlake, ki so odhajali iz Trsta okrog 9. ure zjutraj, ob 5. popoldne in ob 8. zvečer!

Prosimo želez. ravnateljstvo, naj blagovoli upoštevati prošnjo občinstva, ker je to tudi v interesu želez. uprave.

GORICA

V pondeljek se je raznesla po našem sicer precej komodnem

mestu razburljiva vest, da je izvršila samomor 72-letna gospa, žena tukajšnjega poslanca in predsednika «Kreditne banke», g. Marinija. Vzrok do sedaj še ni znan. Tudi v naše mesto je prodrla ta čudna bolezen, pa se vedno bolj pogostoma čuje o samomorih. Drugače živimo tako, kakor pač kaže. Trgovina je še vedno na enaki stopnji, kot pred letom. Videm baje tudi ni bogve koliko pridobil z nadvlado. Tako dremljejo trgovci tukaj in tam.

«Rajska jama» v Postojni otvorena občinstvu.

Pičlo je število onih, ki so imeli priliko prekorčiti most, ki je bil postavljen, ni mnogo let od tega, nad temnim prepadom, da omogoči vstop v oni praviljeni svet svetovnoznane Postojnske jame, kateri po pravici nosi ime «Rajska jama».

Mnogi pa so bili oni, ki so želeli vstopiti v ta bajni kraj in si ogledati krasote, katere je narava našim očem skrivala na tisoče in tisoče let. Toda sedaj, po zaslugi jamske uprave, bo tudi občinstvu dana možnost, da si ogleda ta biser podzemnega sveta. Ali mnogo dela in truda je zahtevala ureditev te jame; težko je bilo razpeljati poti med pravim pragozdom tankih kapnikov, treba je bilo skrajne previdnosti. Najmanjši sunek zadostuje, da se metre visoki in kot sveča tanki kapniki odlomijo in zdrobijo. Radi tega so poti primerno ograjene, da se kak obiskovalec ne spozabi in ne pokvari bleščečih se kapnikov.

Ni mogoče opisati vseh krasot katere je narava tukaj zbrala, kakor tudi ni mogoče opisati čustev, katere človek občuti, ko vstopi v te prekrasne dvorane, v katerih se kapniki bleščejo v vseh mavričnih barvah, obžarjeni po luči, katero mečejo nanje skrite električne žarnice, ogromno delo končano šele pred kratkim.

Rajska jama se otvori občinstvu na binkoštno nedeljo, 23. t. m., in tisoči in tisoči obiskovalcev, ki na ta dan pridejo v Postojnsko jama iz vseh delov sveta, bodo imeli priložnost ogledati si to krasoto podzemskih prostorov. Na ta dan se vrši v jami tudi običajna ljudska veselica; razne godbe bodo svirale v plesni, kakor tudi v novo otvoreni, velikanski koncertni dvorani.

Da se olajša ljudstvu prihod v Postojno, je prometno ministrstvo dovolilo 50% popust na vozni ceni z vseh postaj Treh Benečij.

Sport

IZIDI ZADNJIH PRVENSTVENIH TEKEM

Tekme odigrane 9. maja t. l.

Hazena

Adria-Prosveta 6:2.

Nogomet

I. Prosveta-Adria 3:2

Obzor-Sparta 2:0.

Tekme odigrane v nedeljo dne 16. t. m.

I. Gorica-Solkan 2:1.

Obzor-Sparta 2:0 (forfait)

II. Tommaseo-Rocol 11:2.

Magdalena-Višava 2:0 (forfait).

Tekma Gorica-Solkan nas ni v bistvu iznenadila. Da bo Goriska «Sparta» odnesla zmago je bilo skoro predvidevati. Na vsak način nam pa kaže rezultat, da je «Solkan» na lastnem igrišču jako nevaren. Zmaga Sparte je pičila. Pač pa je dragocena nje pridobitev v klasifikaciji (redovanju). Priborila si je 2 točki, s katerimi je zopet dohitela svojo naravno tekmovalko «Prosveto».

«Prosveta»-«Gorica». Katera četa pride na 3 mesto? To nam bo odkrila nedeljska inkma med obema četama. Če «Prosveta» premagaja «Gorico», si s tem skoraj gotovo pribori izvojevano in zaslužno 3. mesto.

Če pa gre tekma «Prosveti» izgubljena, jo čaka, sicer res nezaslužno, ali vendar 4. mesto. K akšen bo izid? «Prosveta» se sicer ponaša z mogočnimi rezultati z vsemi onimi četami, ki so ali «Gorico» premagale, ali pa jo prisilile do izenačbe. Z druge strani pa govori za «Gorico» lastno igrišče, kakor tudi neodločen rezultat s «Prosveto» v tournu tekmi.

Mlada «Sparta» je «Obzoru» klonila s forfai-jem. Zakaj tako Sparta? Ne vemo za vzroke, bili so gotovo tehtni, vendar pa bi forfai-jev raje ne videli in si ga tudi nismo pričakovali od «Sparte», ki je v zadnjem času pokazala veliko napredovanje. Tudi drugodivizijske čete se pridno bavijo za mesta v redovanju.

«Tommaseo», močna drugodivizijska četa, je upognila male «Rocolčane» z velikim rezultatom 11:2. Gotovo je «Rocol» premočno občutil slabo igrišče, katerega je naliv izpremenil v močvirje ter ni mogel biti kos pridnim igralcem dijaške čete.

Istotako se vsled forfait-ja ni vršila tekma Magdalena-Višava.

Hazena.

Za ljubitelje tega res lepega sporta je novica, da bo S. K. «Primorje» iz Ljubljane v gosteh pri brhkih «Adrijaščah» prijetno iznenadenje. Saj nam bo «Primorje» pokazalo višek tehničnega igranja in bo «Adria» morala napeti vse sile, da jim bude kos.

DROBNE NOVICE Z DEŽELE

KANAL.

Pri nas se marljivo pripravljamo za veselico, ki jo nameravamo uprizoriti v nedeljo. Prav kakor se trudi nas domačin, umetnik, Cargo s slikanjem odra, izotako vestno se pripravljajo tudi ostali sodružniki Čitalnice na slovesen praznik z ljudsko igro «Na dan sodbe». Ker bo to nekaj domač praznik, se priporočamo okoličanom, da nas obiščejo v čim večjem številu.

Čitalnica bo uprizorila to igro na binkoštno nedeljo zvečer ob 8.30 in na binkoštni pondeljek ob 3. uri popoldne.

SV. LUCIJA.

Naša Čitalnica priredi dne 29. maja ob 8. uri zvečer in 30. maja ob 3. uri popoldne v Mikuževi dvorani šaloigro v treh dejanjih: «Pri belem konjičku». Obenem sporočamo, da je Čitalnica prenovila svoj oder, priskrbeli si električno napeljavo, inž. Mikuž je pa izdelal za to priložnost novo scenarijo. V odmorih bo udarjal tamburaški odsek «Bralnega in pevškega društva» iz Volč.

KAL NAD KANALOM.

Vojna je porušila — marljive roke gradijo.

Drage «Novice», sprejmite to pisemce in ga ponesite v svet, da bodo tudi drugod vedeli, kako se godi pri nas!

Naša vasica je sicer gorska in neznanatna, vendar ima svoje posebnosti. Z drugimi vasm, vasicami in selišči tvori eno največjih občin na Kanalskem. Leži na severozapadnem oglu kršnega Krasa. Preko nje je divjala vojna z najhujšo silo. Uničila in razdejala je vse, kakor malokje. Trpeli pa so tudi gozdovi. Zdravil je čas. Na izgube se je deloma pozabilo, hiše so se pozidale, polja obrasla, četudi je deloma. Obnovitve in življenja čakajo samo še — puste goljave. Tu bodi omenjeno, da se je tudi v tem pogledu že precej napravilo. Ljudje so se lotili pogozdovanja na lastno pest. Nič ne bo pretirano, če rečemo, da ga ni z lepa kraja, morda prav na daleč, ki bi si upal pokazati nekaj enakega v tem času. Kupljenih in nasajenih je bilo letos 50.000 sadik v vrednosti 1500 L. Lepo število. Če jih zraste le gotov del, bodo ponosna priča pridnih prednikov, ki so toliko žrtvovali v prid zemeljski krasoti. Bodo pa tudi kot mogočna drevesa na hribu zadrževala burjo in čistila zrak, blazila mraz in vročino, bodrila k pridnosti in plemenitila bodoče rodove, dajala zavetja in koristila živalim in človeku. Nič ne bo odveč, če tukaj navedemo nekatere, ki so pokazali največ zanimanja za to in-so k temu še druge vzpodbujali. Ti so: Bratuž Štefan, Okroglič Štefan, Kovačič Jakob, ki pridno obdelujejo tudi polja, Lipičar Alojzij, Brezavšek Venčelj, Močnik Andrej, Humar Ivan, Levpušček Štefan, Hvala Valentin, Lazar Ivan, Pirih Štefan, Hojak Maks, Okroglič Avgust, Pirih Avgust, Bukovec Ana, Lazar Valentin, Pirih Andrej, Jug Anton, Humar Alojzij, Pisk v Višjem dolu i njegov sorodnik na Hujeh.

Smreka in bor raseta sicer počasi, ali rodita, desetisočkratni sad. Vsako zasajeno drevo je korak ki vodi k blagostanju.

SLIVNO.

11. t. m. smo spremljali k poslednjemu počitku g. Ivana Kralja, posestnika iz Slivnega. Bil je blaga duša, marljiv in skrben gospodar ter kot tak pri vseh priljubljen. To nam je pokazala zlasti zelo mnogoštevilna udeležba pri njegovem pogrebu. Pokojnik je bil kremenit značaj, udan z vsem svojim velikim srcem svojemu narodu ter je tudi svoje otroke vzgojil v narodnem duhu. Bil je mnogo časa občinski mož ter celo desetletje vodil slivniško občino kot njen župan. Kruta smrt nam ga je iztrgala iz naše srede že v 66 letu njegove starosti, toda on bo živel še nadalje med nami v najboljšem spominu. Slava njegovemu spominu! Hudo prizadeti družini pa naše najgloblje sožalje!

VOJSKO NAD IDRILJO.

Pomlađ. - Marljivo društvo. - Prireditel.

Sveti Jurij je obiskal na svojem zmagovitem pohodu slednjič tudi naše višine in jih odel z mladim zelenjem in cvetjem. Tam doli v nižavi prekipeva narava bujnih sokov in utešene ljubavi, tu pa poje šele plaho pesem hrepenjenja. Sama nežna mladost in prva pomlad nas obdaja: v snovanju matere-zemlje in v kulturnem udejstvovanju naše mladine. Živa sila je v nji, resno stremljenje po izpopolnjenju. Dokazuje nam to njeno komaj ustanovljeno društvo «Planinca». Poleg marljivega notranjega dela stopa že drugič na gledališki oder. To pot z resnim socijalnim delom: A. Remec: «Užitkarji». V to žaloigro je zajet kos kmečkega življenja resnično, preprosto in zato tembolj razumljivo in pretresljivo. Žalostna usoda užitkarjev, ki ju hoče snaha-vdova in, vsled sinove oporoke, gospodinja, prodati s posestvom vred «kakor par starih slepih konj, ki sta vozila in orala dolga leta in stojita zdaj za milost pri praznih jasliah», da se iznebi «te užitkarske nadloge». In ko se starec temu upre ter išče pravice pri sodnji, najde tam samo postavo. «In če tu na sodnji ni pravice, si jo bom sam naredil», kajti on noče, da bi na svetu ne bile pravice. Ima namreč vnuka, «zanj mora biti pravica in mu ne smejo grunta ukrasti». Ko mu umre v naj večji bedi ljubljena žena in se še isti dan omoži kruta snaha, tedaj se upre v njem ponos svobodnega človeka in izpolni svojo grožnjo. Kako? Pridite pogledat k nam na binkoštni pondeljek 24. ali v nedeljo 30. t. m. Predstava se vrši obakrat točno ob 14.30.

Kdor je prisostvoval prireditvi «Treh sester», gotovo ne bo zamudil, da si ogleda tudi «Užitkarje». Tudi na naše Idrijčane upamo, da nas posejijo, da prihite iz svoje vroče kotline med nas, na sveži planinski zrak. Pridite, da se prepričate o napredku naših okoličanov. Ne premišljaj, ali bi šel, temveč vzemi palico v roke, pot pod noge in pojdi! Ko se boš vračal, boš zadovoljen, ker si koristil sebi in drugim. Na svidenje!

Turjaški grad

Eden najlepših in najstarejših gradov na Kranjskem je grad Turjak tik Turjaka. Valvasor poroča, da je na njegovem mestu nekdanj ležalo mestece Auropenum, ki ga je razrušil hunski kralj Atila l. 451. Nekdanji stari grad je že davno porušen, sedanji grad pa je Konrad Auersperg zgradil nanovo l. 1067. Še danes je videti na vogalu gradu, visoko na trdnjanskem zidu, grb, ki kaže bika, tura ali po nemško Aura, ki ima napis. Iz tega je razvidno, da je l. 1067 zgrajeni grad l. 1511 potres zelo porušil, a da ga je Trojan Aursperg l. 1570 znova nazidal. Ker so se grajščaki včasih vedno vojskovali med seboj, je turjaški grad seveda videl mnogo bojev, krvi in smrti, Aurspergovi pa so ga morali vedno vnovič popravljati in utrjevati. Tudi Turki so l. 1528 oblegali turjaški grad, a baje brezuspešno.

Stari grad je ležal precej nižje od novega. Baje je imel trikotno obliko, in Valvasor misli, da so mu zato rekli Trijak, iz česar je nastalo ime Turjak. A Valvasor pač ni vedel, da pomeni beseda tur (bik) isto, kar nemški Aur. Grajsko zidovje je silno debelo in ima grad na treh voglih po en

okrogel stolp. Na dvorišču je krasen vodnjak, takoj na levi strani vhoda pa mala kapela. V orožarni je shranjeno starinsko orožje, včasih so bile ondi celo turška bandera, turške sablje i. dr.

V posebni skrinjici sta shranjeni glavi Turjačana Herbarda in Friderika Višnjegorca, ki sta padla v bitki s Turki l. 1575. Turki so junakoma odsekali glavi in ju poslali sultanu v Carigrad. Turjačani pa so obe glavi odkupili in shranili na Turjaškem gradu.

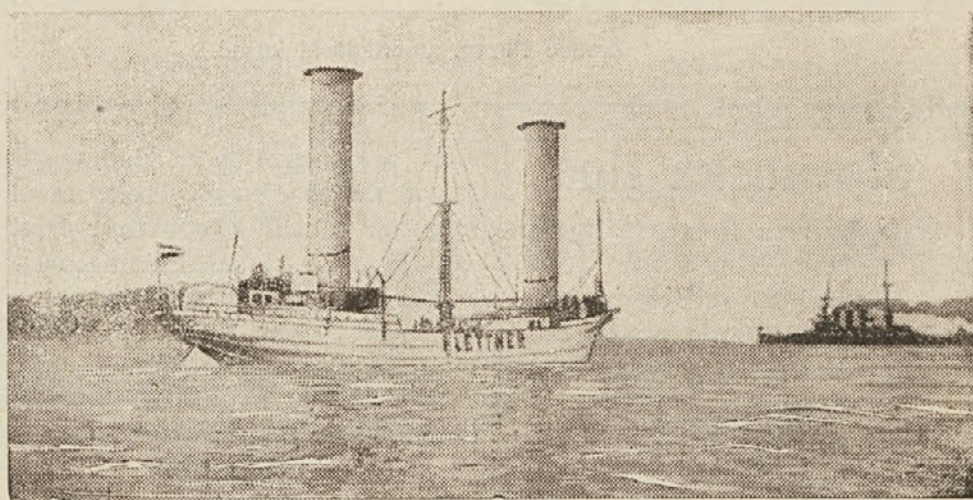
V enem izmed stolpov je bila včasih ječa. Tu so imeli zaprte Turke in druge sovražnike, a tudi uporne kmete in razne resnične zločince.

Včasih je bil ob gradu zverinjak in ogromna kletka za razne ptiče, dalje jezdarnica in drugo. Vse to je odnesel čas, ko je prenehala tlaka.

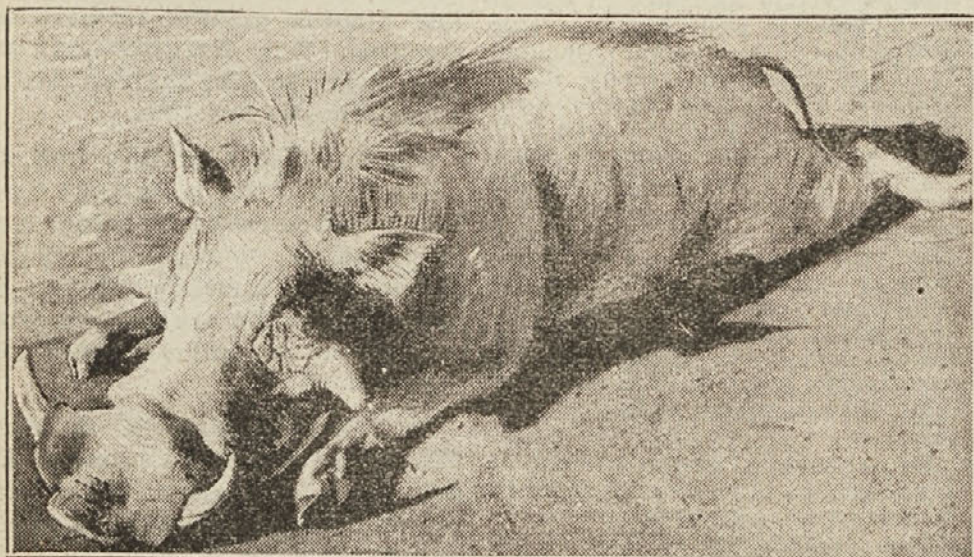
Na dan sv. Ahacija je bila včasih vsako leto na gradu velika slavnost na spomin zmage Andreja Turjaškega nad Turki pri Sisku l. 1593. Tudi te slavnosti ni več. Včasih so ljudje tega dne veselo streljali, prepevali, vriskali, popivali in jedli, a grofje so pogoščali ljudstvo.

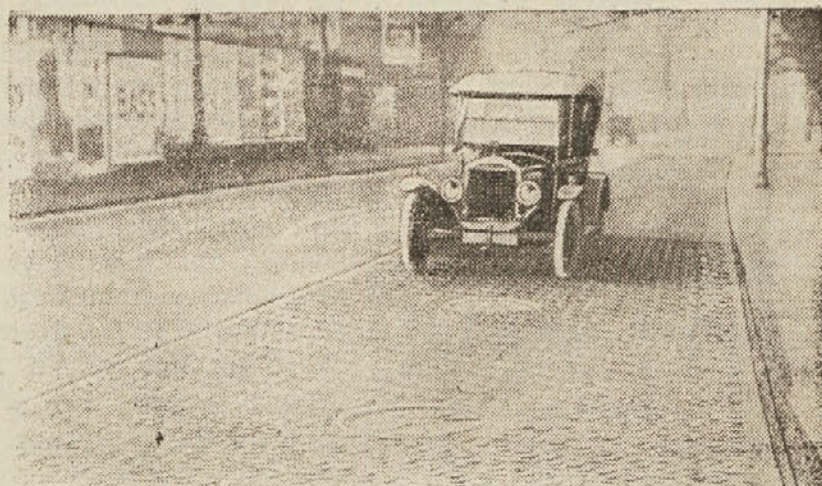
Nevaren skok čez zapreko pri konjski dirki na Francoskem.

Novo vrste ladja, katero žene veter s tem, da obrača velike, votle stebre, ki so podobni dimnikom.

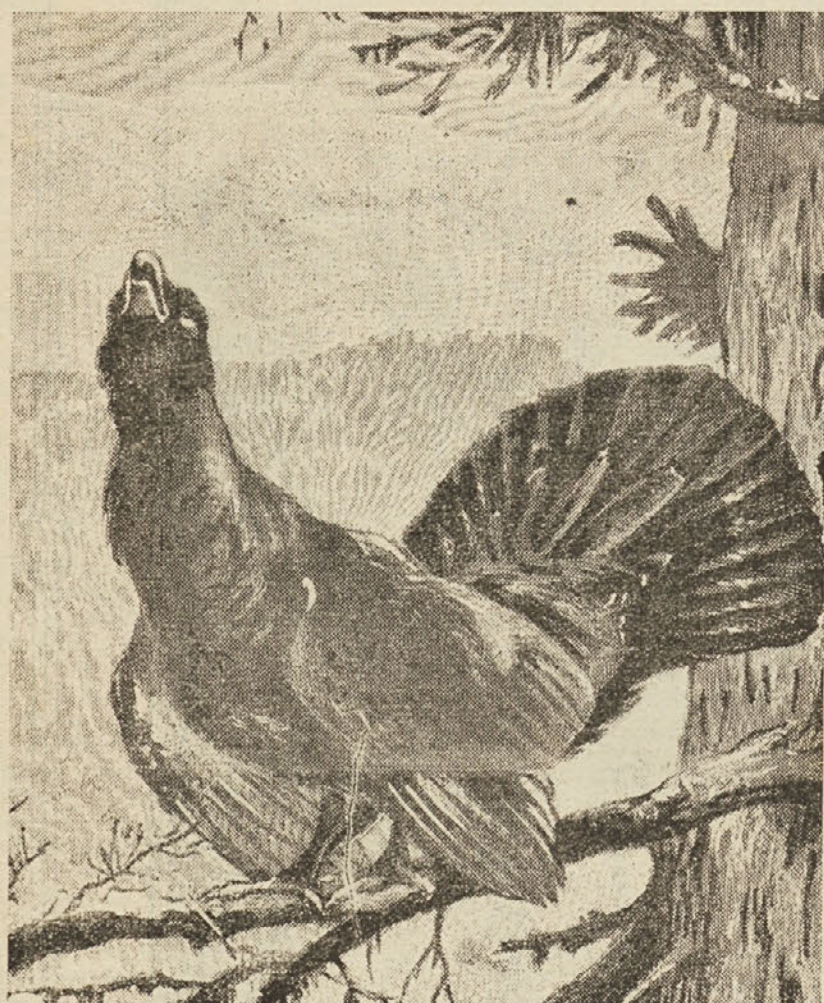

Divji merjasec, ki živi po pragozdih vroče Afrike.

Cesta iz gumija. Cesto iz gumija so si seveda izumili v Ameriki. Baje ima to prednost, da avtomobili po njej ne drče, da ne povzročajo prahu in ne ropotajo. Cesta je najprej podzidana in betonirana, potem pa tlakovana z lesenimi kockami, ki so navrh prevlečene s tanko plastjo gumija. Glavna slabost novega tlaka je ta, da ni posebno trpežen.

Oznanjevalec pomladi

Komaj se pokažejo prve prekopine v solnčnih rebrih, komaj si upamo misliti na pomlad in vzbuditi pomladansko hrepenenje, že zašušti med lovci. Kjer se le dva sestaneta, govorita le o divjem petelinu: Jeli bo pel in kje bo pel. Ko pa se oglasi kos zlatoklun in favtist droz, takrat imajo lovci malo spanja. Že v ranih urah hite v gozd in prisluškujejo, kje se bo oglasil.

Pravi lovci pa ga ne streljajo prve dni, takoj ko so ga ugotovili, nego čakajo, da petelin oplodi kokoši, kajti le tako je mogoče, da ostanejo petelini tudi za poznejša leta. Poseben užitek lovca, prijatelja narave, je, če more biti na veliko noč v gozdu in poslušati tega čudnega pevca, ki se tudi veseli vstajenja mlade vesne.

Ko pa pride zeleni sv. Jurij, ko prične zeleneti in ko cveto črešnje, takrat je prišel pravi čas za odstrel petelina, da si ga lovec prilasti in shrani za spomin.

Divjemu petelinu se lovec le takrat lahko približa, kadar poje. Petelinje petje sestoji iz čudnega klepanja, tolčenja s klunom, ki se sliši v mirnem jutru le na razdaljo dobrih 200 korakov, in končnega škripanja, ki je slično brušenju kose. Kadar petelin brusi, močno odpira kljun. Podaljšana kost, ki štrli od kljuna proti slušnemu kanalu, pri močno odprtem kljunu zapre slušni kanal in baš radi tega petelin ne sliši. Vidi pa tudi med brušenjem, kar je lahko že marsikak lovec opazil, ako je stopil preveč na plan.

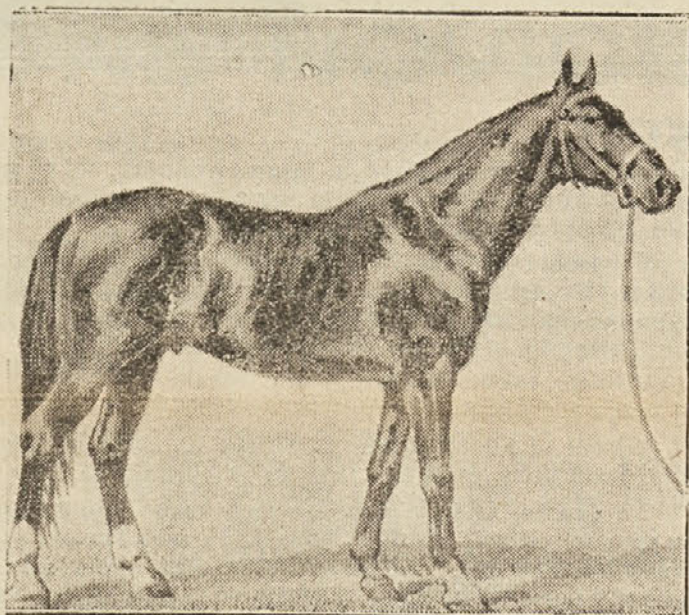
Brušenje traja par sekund, kar mora lovec uporabiti za približevanje. Po dva koraka lahko naredi. Med buršenjem lovec celo lahko zavriska in petelin ne bo nič opazil. Dogodilo se je celo, da ga je lovec med brušenjem streljal in zgrešil in petelin je kar naprej pel.

Kaj radi se pojavijo med divjimi petelini hudi pretepači, ki vznemirjajo druge miroljubne pevce. Navadno eden odneha, večkrat pa se dogodi, da noče nobeden odnehati, dokler eden ne obleži mrtev na bojišču. Kakor hitro je petelin izvojeval z enim dvoboj, si poišče drugega in ga zopet preganja. Mlajši, slabjši petelini so prisiljeni zapustiti lovišča, z njimi pa se preselijo tudi njih drobne, rjave grahaste ženice.

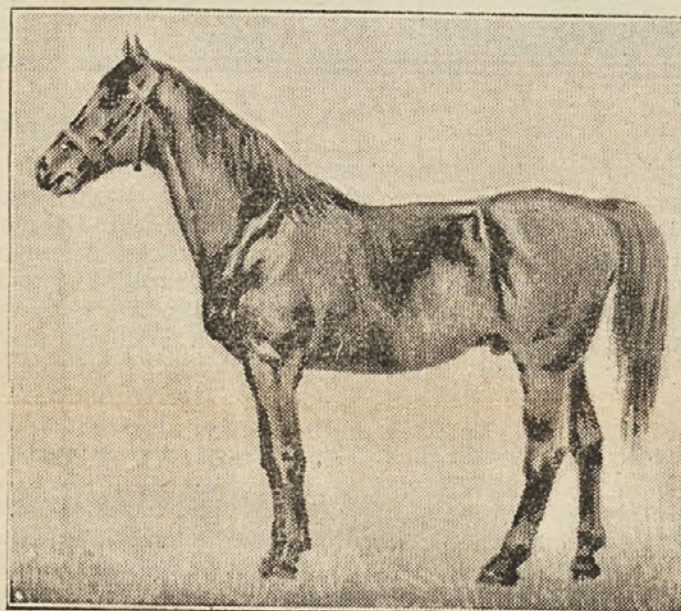
Divji petelini pa ne pojo samo v pomladnih jutrih, oglašajo se včasih tudi zvečer. Največkrat se jih sliši v jutrih aprila do srede maja in pa avgusta in septembra, kakor pravijo, med šmarnimi mašami.

Kakor že omenjeno, so divji petelini zelo razširjeni po raznih krajih in tudi pri nas, posebno v Triglavskem kotu jih je precej.

Za naše konje-
rejce

Žrebec Pozor, ameriški kasač.

Žrebec Dahoman, arabski polkrvec.

Slovanska lipa

Do nekaterih dreves imajo narodi posebno ljubezen in spoštovanje. Tako n. pr. čisla Arabec palmo, Grk oljko, Nemeec hrast, Indijec smokvo, a Slovan posebno lipo. Oficijelno je postavil lipo za

slovansko drevo

šele Jan Kollár leta 1825, a bila je že preje zelo obrajtana. Odkod to spoštovanje in ljubezen do lipe pri Slovanih? Prav na kratko bomo povedali par zanimivosti. Lipa je

doma v Rusiji,

odkoder so se širili slovanski rodovi po ostali Evropi, in kjer je še vedno mnogo obširnih, lepo zelenih in prijetno dišečih lipovih gozdov, ki dajejo Rusom lepe dohodke.

Kjer lipa cvete, tam čebele brenče. Tako je bilo tudi v slovanskih lipovih gozdovih. In naši pradedje so bili izvrstni čebelarji. Ljubili so med, pa tudi medico. Vina niso poznali; lipa jim je torej dajala slaščico in pijačo, lipovo cvetje jim je bilo

zdravilo,

kakor je še dandanašnji tudi nam. Iz lipovega ličja so pletli opanke. Ko so Přemyslu Otokarju prinesli

vest, da je izvoljen za vladarja češkega naroda, so ga dobili na polju, kjer je oral. Zgodovinar pripoveduje, da je na nogah imel škornje iz lipovega ličja, čez ramo pa je imel obešeno torbo, ki je bila tudi napravljena iz lipovega ličja. Iz nje je vzel kruha in sira in je oboje ponudil poslancem. — Mehek

lipov les

pa je bil za naše pradede jako pripraven material za raznovrstno pohištvo. Lipa je bila Slovanu vsevarovala mu je hišo pred viharji, dajala mu je hrano (med) in zdravilo, obutev in orodje. Ni torej čudno, da mu je prirasla k srcu. Jemal je nje seme seboj, kamorkoli se je preselil, ter povsod zasejal svojo ljubljeno.

Ista ljubezen do lipe se je ohranila med našim narodom do današnjih dni. Skoro vsaka večja slovenska vas ima svojo vaško lipo. — Narod pa je v svojem spoštovanju do lipe včasih tudi malo predaleč posegel in ji pripisuje

lastnosti, ki ji nikakor ne gredo.

Med drugim ima vero, da v lipo nikdar ne trešči, «ker je pod njo počivala sv. družina na begu v Egipt». Tudi se včasih sliši prazna vera, da varuje lipovo ličje pred

čarovnijo. — Lipo pogostoma opeva narodna pesem, in po lipi se imenujejo mnogi slovanski in tudi slovenski kraji, kakor: Lipica, Lipnica, Podlipa, Lipoglav itd.

Ruska emigrantska knjiga

V Pragi se je otvorila razstava te knjige v letu 1925. Ruski begunci so natisnili lani čez 1000 publikacij v vseh jezikih velike Rusije: velikoruskem, ukrajinskem, beloruskem, gruzinskem, armenskem in celo kalmiškem. Odkod imajo ti revni begunci denarja za filozofijo, astronomijo, medicinske in tehnične časopise, politične, literarne, visokošolske in kazaške liste? Posamezniki seveda nimajo denarja za naročnino, zato pa cvetejo knjižnice in čitalnice. Leposlovje je predvsem izvorno. Prevodov je le 14 odstotkov (medtem ko jih je v sovjetski Rusiji 42 odstotkov). Politika in narodna vprašanja so na prvem mestu med knjigami. V celem je izšlo lani 618 knjig, povprečno po 9 tiskanih pol. To pomeni 72 tisoč strani. Rokopisov je seveda veliko več. Strokovni pregledi prof. Kiesewetterja (zgodovina), Noškega (filozofija), Novikova (naravoslovstvo) in drugih učenjakov v «Slavjanski knjigi» (seznamu razstave) dokazujejo visoko kakovost znanstvenih izdaj. Ruskih založb je zelo veliko, a večina živijo le kratek čas.

Boljše bi bilo centralizirati tisk. A begunci so preveč raztreseni. Do 30 odstotkov vseh knjig je izšlo v Berlinu, njemu sledijo Praga, Pariz, Riga, Harbin, Beograd in manjši centri z 10 do 15 knjigami. 618 knjig

ni dosti v primeri z 20.000, ki so izšle v sovjetski Rusiji (glej lanski katalog državne založbe!), a beguncev ni veliko. Pri njih tudi ni agitacijske literature, ki prevlada v Moskvi na škodo domačega slovstva. Razstava dokazuje duševno nadarjenost emigracije.

Našim dobrotnikom!

Ne le za duševno, temveč tudi za telesno hrano naših malčkov mora skrbeti «Šolsko društvo». Da je vse to v zvezi z ogromnimi stroški, nam menda ni treba posebej povdarjati. Zato se obračamo do vseh naših rodoljubov, da nam z darovi priskočijo na pomoč. Saj ni rečeno, da bi moral kdo darovati kar njegove gmotne razmere ne dovolijo. Ne! Darujmo vsak po svoji moči; še tako majhen dar se s hvaležnostjo sprejme.

Obračamo se s prošnjo tudi do naših društev širom Julijske Krajine, naj bi se vsako, ob priliki svoje prireditve, spomnilo z malim darom naših malčkov. Želeti bi bilo, da bi vsako društvo priredilo vsaj po eno prireditev v korist šol. društvu.

Tudi Tebi mladina, ki se sedaj skomladi sestajaš na prostem, ko prirejaš izlete, razne tekme itd. priporočamo, da ne pozabiš naših najmlajših. Bo li ostala ta naša prošnja klic vpijočega v puščavi?

ČADRŮ.

V predzadnjih «Novicah» smo po dolgem času čitali tudi nekaj iz naše vasi. Časi so res hudi, letine so slabe, zaslužka ni in revščina trka na duri. Kar se pa vprašanja skupnih zemljišč tiče, bi radi tudi mi nekaj dodali; če hočemo priti resnici do dna, slišati moramo oba zvona. Ni namreč povsem točno, da so si stari gospodarji razdelili gozdove le v toliko, v kolikor so potrebovali za domačo rabo, pač pa je res, da so nekateri te gozdove sekali včasih tudi za prodajo. Del skupnega gozda ni bil uničen samo od novohišnikov, pač pa tudi od starohišnikov. Sekali so eni in drugi les za domačo rabo in tudi za prodajo. Skupna zemljišča so res trd oreh, vendar pa upamo in smo gotovi, da se bo vse lepo uredilo in poravnalo. Samo dobre volje ne sme primanjkovati ne na eni ne na drugi strani!

OTLICA.

Pomlad prihaja. - Revščina. - S trebuhom za kruhom. - Kdo bo poteštat? - Ustanovimo združno mle-karno! - Neizrabljeni viri lepih dohodkov.

Po skoraj enomesečnem deževju je zasijalo lepše solnce tudi v našem hribovitom kraju. Kamenita rebra naših gora se že skrivajo pod rumeno-zelenim plaščem. Ljudje so uporabili vsako urico, da ob oddelali, posejali in posadili svoje male pešene njivice. Beda je še precejšnja. Lanska letina je bila zelo pičila; krompirja se je pridelalo, da smo ga le nekateri imeli za seme. Možeje in mladeniči odhajajo kar trumoma v daljne dežele za delom. Do sedaj jih je odšlo že čez 300 in še jih je, ki čakajo na odhod. Revščina je pri nas zelo zelo velika in čudno, da je še davka prosta.

Se vedno pričakujemo poteštata. Domnevajo, da bo ta čast zadela sedanjega g. župana. Govorijo pa tudi, da jih je še nekaj, ki si žele in pričakujejo novega naslova.

Neki Goričan je postavil na Hribu, t. j. središče Dol-Otlice, svojo mle-karno, ki pa baje slabo uspeva vsled nezaupanja ter konkurence domačih trgovcev z maslom.

Dol-Otličani naj bi se združili in ustanovili združno mlekarstvo. Tedaj bi sami določali cene mleku in dobiček bi ostal doma. Naša beda in revščina bi se dala deloma zmanjšati in marsikatera lirica, ki brez potrebe rajša drugam, bi lahko ostala doma. Koliko denarca izdamo za hišno opravilo, obleko, obuvalo, celo škafe, grablje in podobno naročamo iz drugih krajev. Manjka torej rokodelcev. Zakaj bi se domači otroci ne dali izučiti rokodelstva? Čemu se dajejo otroci le za navadne hlapce in pastirje? Ali je že kdo poskusil v tem kraju z umnim čebelarstvom? Kokošjerejo? Zakaj se je opustilo ovčarstvo? Ali se vam ne zdi, da se sploh premalo zanimamo za živino-rejo?

Marsikdo se rad izgovarja in opravičuje, da ni kraj primeren. Poskusiti bi morali. Komu se bo zdelo celo smešno, če priporočamo čebelarstvo našim Gorjanom. Prav nič ni smešnega; paša začne res pozno, no zato pa traja tudi delj časa in je zelo bogata. To dokazujejo tuji čebelarji, ki vozijo čebele na pašo na našo Goro.

Niso li tu pogoji tudi za kokošjerejo? Hiše so raztresene; daleč so ena od druge in na lastnem zemljišču stoje, tako da so kokoši proste in pasejo se lahko tudi po «gmajni», ne da bi napravile večje škode; in to je glavno za uspešno rejo. Ne vsi, pač pa bi mnogi lahko redili po več sto kokoši in zaslužiti bi se dalo na ta način marsikak lep stotak.

NABREŽINA.

Fašisti so našemu župniku ukazali, da mora ob nedeljah pridigati tudi v italijanskem jeziku. Župnik se je seveda obrnil na škofa in sporazumno z njim odredil, da se vrši vsako nedeljo najprej slovenska pridiga ob 9.30, ob desetih se prične sv. maša, po maši pa se vrši italijanska pridiga.

Ta neva odredba je bila preteklo nedeljo pivikrat vpeljana. Pred cerkvijo se je zbralo nekaj Italijanov, ki so čakali, da je končala slovenska pridiga in tudi maša; šele potem so vstopili v cerkev, kjer so prisostvovali italijanski pridigi.

DOBRAVLJE.

Dve nesreči. - Javna varnost v... nevarnosti.

Nesreča nikoli ne počiva. Povsod, širom dežele se neprestano čujejo glasovi o raznih nesrečah z razstrelivom in drugimi podobnimi snovmi. Pri nas pa ni več zadostovalo samo

to. V nedeljo je hotel napraviti poseben poizkus mladi dečko Vrčon Dušan s tem, da je napravil s pomočjo solitra in žvepla smodnik, kakor se je učil v šoli. S to zmesjo je potem napolnil zračno črpalko, a pri tem delu se mu je mešanica užgala in mu prevrtala roko. Dobljene poškodbe bo moral zdraviti najmanj 14 dni. Previdnost je lepa reč!

Pa ni bilo še dovolj; ponesrečil se je tudi tukajšnji posestnik Slokar Ignacij. Pri nakladanju žagovine je prišel preblizu žage, ki ga je zgrabila in ga opasno poškodovala na glavi in hrbtu.

Drugih posebnih novosti v naši vasi ni razen te, da so se ljudje na Vnebohod zaman zbirali, da bi videli našo prireditve. Pa nam prireditve niso dovolili, ker je bila baje javna varnost v nevarnosti. Doslej se še ni nikoli dogodilo, da bi se bilo pripetilo kaj strašnega v naši vasi, kar pomni-jo ljudje, posebno pa ne pri kultur-nih prireditvah. Nočemo kritikovati vendar mislimo, da bi bilo dobro, če bi javna varnost včasih pogledala tudi v javne točilnice in gostilne, kjer zapravlja nezrela mladina čas, zdravje in poštenost.

Kakor je pokazalo prvo sadje, kaže letos še precej dobra sadna letina; žal, da ni nikakega trga za črešnje. Včasih je bilo ob tem času že polno trgovcev, ki so kupovali blago, letos pa je povpraševanje malenkostno in skoro pod ceno. In neprestani dež tudi nagaja, tako da bodo črešnje morale segniti na drevju, če ne bo pokazalo boljše. Lahko bi povedali še o marsičem, pa kaj bi pravili! Dobrega ni, slabega pa je itak povsod dovolj.

ZGONIK.

V nedeljo dne 16. t. m. je bila navedena veselica v Zgoniku, a ni se vršila vsled navadnih vzrokov; prenešana je na nedoločen čas. Kljub slabemu vremenu je prišlo toliko ljudstva, da je bilo kar veselo. Godba s Proseka je svirala in tudi «Hajdrih» je parkrat zapel. Mi pa smo bili veseli, da je toliko ljudstva prišlo počastiti naše mlado društvo od blizu in daleč. Upamo, da ko priredimo veselico, nas bodo še bolj počastili s svoji prihodom.

Lanskega leta sem čital v «M. L.», ko je Pepo s Kaludrovce opisaval, kako da je nekdo delil v Dutovljah birno na dan sv. Blaža. Tisti «škof» iz Sežane pride sedaj v Zgonik. Radoveden sem, kako se bo pripravljaj Pepo s Kaludrovce na birno.

SV. KRIŽ PRI TRSTU.

V Klubu Esperantistov se je uspešno zaključil prvi trimesečni moški tečaj mednarodnega jezika «Esperanto». Kako priprost je ta jezik in kako malo požrtvovalnosti je treba, da se ga človek nauči, je razvidno iz konverzacije nekaterih gojencev, ki danes že lahko pokažejo lepe uspehe. Prihodnji teden se začne nov tečaj specijelno za članice. Vpisnina in pojasnila vsak večer od 8. ure naprej v društvenem lokalu.

ŠKOFIJE.

Zivinski semenj, ki se vrši 10. vsakega meseca v naši vasi, gre počasi h kraju. Tako je n. pr. bilo prignanih zadnjih le par eslov in starih kljuset. Škofije so primeren kraj za semnje, ker ležijo ob železnici in državni cesti. Da se pa semnji niso oprijeli, gre mogoče krivda tudi naši občini. Ko bi občina razposlala slovenske reklame po naših vaseh in slovenskih listih, bi semnji ne zgedali tako klaverno. Kdo pa naj pride v naše kraje na semenj, ako ne naš človek?! Reklama v drugih listih nima za nas nobenega pomena. Ko bi občina hotela uvaževati naš svet, bi semnji gotovo oživel.

SREDNJE ŠKOFIJE.

Naša mladina po vseh teh naših vaseh po vojni nima drugega dela o praznikih, kakor da igra, pije in pleše! S tem zapravlja denar in zdravje. Tako hramo, da nekateri, ki vzamemo včasih kak list v roke se že sramujemo in se nehotе vprašamo: kaj bo prav za prav z nami, če gre tako naprej! Nihče se ne zmeni za nas. Rastemo v nevednosti, kakor bi ne bili ljudje! Zato smo sklenili, da si ustanovimo mladinsko društvo, ki bi gojilo izobrazbo in sport! V ta namen smo povabili na praznik Vnebohoda tudi zastopnike Z. M. D. Zbralo se nas je lepo število. Ko smo ravno razpravljali o naših težnjah in željah, vstopi marešjalo iz Milj z dvema karabinirjema. Nihče se ni smel zganiti. Med tem je poslalpo ojačenje. Mnogo nas je bilo aretiranih in odpeljanih v Milje, drugi v Trst. Nas ni to plašilo,

ker smo imeli dovoljenje za sestanek! Bili smo takoj drugi dan izpuščeni na svobodo! Ko smo naslednjega dne popoldne prišli z vlakom na Skofije nas je tu čakala gruča 5 do 6 črnosrajčnikov, ki so za nami zvižgali in kričali razne opazke: Sta tento moscardin, buteve in mar itd. Nas vse to nič ne briga. Sli bomo svojo pot naprej! Gospodar je vsak samega sebe in naredi, kar mu srce veleva! Če hočemo ustanoviti društvo, kulturno društvo, kjer bomo našli duševnega posla in razvedrila, ni to nič slabega. Tudi oblasti bi se morale tega veseliti!

SP. ŠKOFIJE.

Tu je umrl v nedeljo ob 9½ zvečer po dolgi in mučni bolezni Peter Cupin star 48 let. Pobralla ga je zavratna jetika, ki si jo je nakopal v vojnem času. Hiral je dolgo, iskal zdravja povsod, bil je tudi 8 mesecev v sanatorju v Aankaranu, a vse zaman. Bil je naš človek, narodno zaveden in pred vojno je tudi vneto agitiral, ko je šlo za naše teptane krivice. Splošno priljubljen, blaga duša in nadvse veselega značaja. To je pričal tudi njegov pogreb v torek, ki se je vršil ob veliki udeležbi. Igrala je godba iz Sp. Škofij. Do solz je ganil prisotne prizor, ko je priteknel njegov sin, ki služi pri vojnih, ves zasopjen in poten v zadnjem hipu, ko je bil sprevod že na pokopališču. Utegnil je še enkrat pogledati mrtvaški obraz svojega očeta iw stati ob odprtem grobu ljubljene-ga roditelja. Za Petrom Cupinom ne žalujejo samo trije sinovi Romej, Marcis in Angelj, marveč žalujemo vsi, ki smo ga poznali.

SV. SOCERB.

Na binkoštni ponedeljek, 24. t. m., obhajamo god našega patrona sv. Socerba. Kakor vsako leto bo tudi letos v starodavni jami ob 10. uri sv. maša, pri kateri bo pel dolinski pevski zbor «Vodnika» in igrala bo tudi godba. Ker je Sv. Socerb že od nekdanj prijazen in priljubljen kraj izletnikov, bo ta dan skoraj gotovo prihitelo na Sv. Socerb izvanredno veliko ljudi. Kolikor nam pač moči dopuščajo homo skrbeli, da bo potrežba zadovoljila vsakogar.

BREG.

Javnost ponovno opozarjamo na tombolo, ki jo priredi Zavarov. gove-je živine iz Boršta prihodnjo nedeljo. Terno je: gnjat (pršut) in 2 steklenici bržanke; činkvina: dva jančka; prva tombola: junica; druga tombola: škropilnica. Nedeljo ubogajmo našega Vodnika, ki nam je zapel: Išče te sreča, um ti je dan, našel jo boš, če nisi zaspan! Naša sreča bo v nedeljo v Borštu.

Naše občinske korjere — progla Trst - Dolina - Boljunec — so prešle v zasebno last. Kupila sta jih brata domačina Zerjal Mirko in Benjamin iz Boljunca. To je popolnoma prav in nas veseli. Če bi že prejšnji konis-sar Šjalpi oddal korjere, ko je vendar videl, da občini ne prinašajo nikakega dobička, pač pa veliko zgubo, bi s tem občini pribavil marsikateri tisočak.

Gospodarske novice

CEPLJENJE PROTI RDEČICI PRAŠIČEV

Bližajo se toplejši meseci, ko prične ta bolezen redčiti našo prašičjerejo. Poročajo nam, da se ta bolezen ponekod že pojavlja. Po lanskem silnem razširjenju te nalezljive bolezni radi čudnih od našega lista ožigosanih ukrepov videmskega deželnega živinozdravnika, se je bati letos naravnost katastrofe za našo prašičjerejo.

Živinorejci! Javite število svojih prašičev pristojnim županstvom v svrhu cepljenja proti rdečici. O-krožni živinozdravniki vam bodo potem prašiče zaščitno cepili. Javite tudi takoj vsak slučaj obolelosti na tej bolezni pristojnemu županstvu, ker izda prefektura živinozdravniškim konsorcijem dovoljenje za cepljenje šele — po javljenju prvih slučajev te hude prašičje nadloge! Po toči zvoniti — je prepoznol Lanskoletne izkušnje naj vas izmodrijo.

Širite Novice!

Kmečka hran. in posoj. v Matenjivasi

reg. zadruga z neomejeno zavezo vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo, dne 30. maja 1926 ob 9 v uradni sobi.

Dnevni red:

- 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelnštva. 3. Poročilo nadzorništva. 4. Odobrenje rač. zaključka za leto 1925. 5. Čitanje revizijskega poročila. 6. Volitev načelnštva. 7. Volitev nadzorništva. 8. Slučajnosii.

NB. Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

ODBOR.

KNJIGARNA IN PAPIRNICA J. ŠTOKA Trst, Via Milano 37 se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom. Lastna knjigoveznica Založba VEDEŽA, Kleinmayerjevega italijansko-slovenskega in slovensko-italijan. SLOVARJA. Ima v zalogi vse najnovejše slovenske knjige. Naročila po pošti se izvršijo točno in hitro

Občina Materija

V smislu sejnega sklepa z dne 27. decembra 1924, potrjen po pristojnih oblasteh ustanavlja se v Materiji začenši z majem 1926.

mesečni semenj

za živino in druge predmete in sicer na 14. vsakega meseca.

Ako pride ta dan na praznik, tedaj se semenj prenese na naslednji dan.

Zupan:

Rihard bar. Marenzi.

Zobozdravnik Dr. D. Sarđoč špecialist za ustne in zobne bolezni perfekcioniran na dunajski kliniki ordinira v TRSTU Via Imbricani 16/1. (prej Via S. Giovanni) od 9—12 in od 3—7 ure

Alojzij Kobal, Idrija priporoča svojo bogato zalogo pristnega vipavskega in istrskega VINA Na drobno. Na debelo.

IVAN PIVK IDRIJA Velika zaloga Italijan. vina na debelo in drobno. Se priporoča

PECAR IVAN (Klanec):

Bergamaška ovca

(Zakasnelo.)

Pod tem naslovom sem čital v «Gospodarskem Vestniku» št. 4 z dne 1. aprila t. l. članek izpod peresa gospoda inž. Antona Podgornika. Upam, da mi g. inženir ne bo štel v zlo, ako se dotaknem zadnjega odstavka v njegovem članku.

G. inženir piše: Za zboljšanje domače ovčereje bi kazalo vsaj ponekod si nabaviti predvsem dobre bergamaške ovne. S temi bi plemenili domače ovce z borno volno, kakoršnih je še veliko pri nas. Z dosledno križatvijo z bergamaškimi ovni in vztrajnim odbiranjem bi kmalu prišli do bolj velikih ovc in obenem tudi do ovc z boljšo volno. Tudi za kraje, kjer je že udomačena bergamaški ovc sorožna in po vsem podobna jezerska ovca, bi bilo zelo potrebno in koristno, ako bi si posestniki ovc nabavili in svrhu osveženja krvi bergamaške ovne.

Ne protivim se priporočilu g. inž. Podgornika, marveč vesel sem, da sem dobil sopomočnika in v tem tudi strokovnjaka za izbiro najboljših ovčje pasme, ki bi se vpeljala v našo tužno Istro, da bi naši posestniki ovc prišli do večjih dohodkov, ki jih v resnici neobhodno potrebujejo, kot sem že pisal v «Edinosti» pod naslovom «Za našo gospodarsko bitko» v številki 47 z dne 24. februarja t. l. Pripomniti moram, da ne poznam razmer v drugih naših pokrajinah.

Omeniti sem hotel samo to, da poznam naše malo ovčje pleme v istrski pokrajini; te ovce tehtajo od 20 do največ 30 kg, bergamaški in jezerski ovni pa, kot opisuje gosp. inženir, tehtajo 70 do 80 kg, torej več kot dvojno težo naših malih ovčic. Izkušnje pri goveji živini v našem okraju učijo marsikaj; videl sem že več slučajev, da so spuščali krave (v našem okraju nahajajoče se mešano pleme, ki bi skoraj ne imelo imena, kateri pasmi je bolj podobno) pod lepe in močne plemenske bike švicarske ali simodolske pasme. Teliček v kravi se je razvijal prav lepo, toda ko je bil čas otelitve, je bilo več krav v nevarnosti in v mnogih krajih so morali telička razkosati, da so kravo obvarovali pogina.

Po mojem mnenju, in tudi po mnenju živinorejcev, je bila krivda ta, da so spuščali malo šibko kravo pod lepega močnega plemenskega bika.

Ako bi si naročili naši ovčerejci ovne bergamaške ali jezerske pasme, bi bilo pričakovati iste nevarnosti, in sicer toliko več, ker govejo živino imajo živinorejci vsaj nekaj dni pred telitvijo doma in jo nadzorujejo, medtem ko gredo ovce vsak dan na pašo in se tudi na paši kotijo. Videl sem že slučaj, da je imel ovčar, ki je dnevno pasel 120 ovc, v enem dnevu na paši šest mladičev, katere je moral zvečer naložiti na ramena in jih odnesti na njih domove (v Istri gonijo vsak večer ovce domov v vas in zjutraj zopet na pašo). Tu je bilo vse dobro, a ko bi bile te ovce oplemenjene z zgoraj navedeno največjo pasmo ovčjega plemena, ne bi ovčar mogel pomagati več kot dvema ovcama na dan in še te dve bi bile v nevarnosti vsled premočnega jančka, tako da bi oslabile ovce same ali pa celo poginile.

Vsled zgorajnega ne vem, če bi bilo priporočljivo nabavljati si močne plemenske ovne za naše male ovčice.

Da se nabavi v naše kraje bergamaška ali jezerska pasma, delam na to že več mesecev. Do sedaj sem dobil od obeh strani zadovoljiva poročila, toda pričakujem še natančnejših podatkov o teh dveh pasmah, nakar bom poročal, da se bodo posestniki ovc znali ravnati.

Ne mislim samo na ovne, temveč tudi na ovce te nove in velike pasme, da bi si na ta način naši kmetje preskrbeli in zamenjali sedanjo pasmo z boljšo, ki bi bila za naše kraje primerna.

Obenem se priporočam našim gospodom strokovnjakom, tistim, ki se vsaj nekaj razumejo pri ovčarstvu, da bi se bolj zavzeli za to stvar in dali kaj navodil, kar se tiče tega, našim istrskim kmetom in tudi drugim, ki se za to zanimajo.

Odgovorni prednik: JANKO RUNTIC

Trocca mrtvaški predmeti, fotografije na porcelanu, pogrebna oprema, cene nizke - pri Šentjakovski cerkvi v via dell' Istria:

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročtvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca 19, I. nad.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge za ček. promet ter obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema Dinarje na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice (safes)

Uradne ure za stranke od 6^{1/2} - 13, 16-18
Ob nedeljah je urad zaprt
Telefon št. 25-67.

Najstarejši sloven. denarni zavod

ZOBOZDRAVNIK

Dr. LOJZ KRAIGHER

specialist za zobe in usta sprejema

v Gorici na Travniku št. 20

in

v AJDOVŠČINI (nasproti posojilnici)

FARMACIA CASTELLANOVICH

„All' Alabarda“

TRIESTE, Via dei Giuliani 42

priporoča cenjenemu občinstvu sledeče specialitete:

Elizir China. Jako okusen - Vzbuja tečnost in je najboljšo zdravilo proti žledodnim šibkostim in za rekonvalescenco. Steklenica L 6.—

Voda proti izpadanju lasi. Steklenica L 6.—

Sredstvo proti revmatizmu. Z jamčen vseh. Popolno zunanje in notranje zdravljenje L 40. - Enomesečno zdravljenje.

Živinozdravniška sredstva.

Lekarna je preskrbljena z vsemi sredstvi proti živalskim boleznim.

Zobozdravniški ambulatorij v Trstu

ulica Sette Fontane 6

posluje ob delavnikih od 9—12 in od 15—19 ure.

Ljudske cene.

Josip Klun

trgovina porcelanastih predmetov
TRST, ul. Mazzini 40, prej ul. Nuova
SKLADIŠČA:

Piazza Scorcola št. 1 in v prosti luki skladišče št. 6, I. - Telefon 29-84. B. Velika izbira porcelana, gline, stekla emajliranih in aluminijastih kuhinjskih posod in bogata izbira predmetov za poročna darila

Izključna prodaja cilindrov za luči št. 3, 5, 8, 11 na debelo za Trst, Furlanijo, Istro in Dalmacijo iz najčistejšega kristaliziranega stekla. Cilindri oviti v kartonastih školjlah mesto v slami.
Cene brez vsake konkurence!!

Čevljarnica Forcessin

Odlikovana na mednarodni razstavi v Genovi z „Diploma di gran premio“
TRST - Via Giuseppe Caprin št. 5 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obuvalo cenó a vendar lepo, ta bo pomislil malo, ne kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“, ki v Trstu vsem od kraja — ubožcu al' bogatini — najboljše čevije daja ...

Čeviji za delo L 48.—

Čeviji za delo L 48.—

BUFET PRIMC

Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio

Točim najboljše istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. — Vedno sveže Dreherjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. — POSTREŽBA TOČNA. Za obilen obisk se priporoča

Lastnik IVAN PRIMC.

JAKOB BEVC - TRST

urarna in zlatarna

Trst - Campo S. Giacomo št. 5

Podružnica: S. M. Magdalena zg. št. 1

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah
KRONE plačuje više kot vsi drugi
ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine

KLINIKA Dr. CICERO

POSTOJNA

Notranje bolezni in operacije.

ŽARKI X

hitro zdravljenje jetličnega vnetja vršcev.

Spomnite se „Šol. društva“!

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

Špecialist za ustne in zobne bolezni.

Ordinira

v GORICI na Travniku 5. II. od 9. do 12. in od 3. do 5.

„MUNDLOS“ šivalni stroji

„Göricke“

dvokolesa, motorini „FIAM“ in belgijske puške se vdohe le pri

Josipu Kerševaniju

GORICA - Piazza Cavour 9 - GORICA

Prva odlikov. tovarna in zaloga pohištva

Tvrka ustanovljena l. 1898. na Goriškem Tvrka ustanovljena l. 1898.

Gorica, ul. Carducci 14 (pr. Gosposka ulica)

50 spalnih in jedilnih sob na izbero od najnavadnejših do najbolj luksurjoznih. - Cene zmerne. - Solidna izdelava. Lastno izdelano pohištvo od najboljših profesionistov.

ANTON BREŠČAK

GORICA, Via Carducci 14 (prej Gosposka ul.)